

Spomladi 1977 je podjetje ABC — Veletrgovina »Loka« v Škofji Loki praznovalo 25-letnico obstoja. Danes se to trgovsko podjetje ukvarja s prodajo živilskega blaga na debelo in na drobno. Za prodajo na debelo ima tržišče po vsej Gorenjski, v Ljubljani pa tudi na delu Primorske in Dolenjske in v Zasavju. Maloprodajno mrežo sestavlja 59 prodajaln, predvsem živilske stroke, nekaj jih je tudi tekstilnih in tehničnih. V sestavu »Loka« so tudi trije gostinski obrati (restavracije). Pretežni del prodajaln je v škofjeloški občini, ostale so v občini Ljubljana-Siška, po ena pa še v občinah Tolmin, Ribnica in Tržič.

Veletrgovina »Loka« je nastala iz trgovskega podjetja na Trati, ki se je s priključitvijo nekaterih prodajaln trgovskega podjetja »Lubnik« leta 1952 preimenovalo v trgovsko podjetje »Loka«. Takrat je podjetje imelo 11 poslovalnic in 40 zaposlenih. V letu 1959 je podjetje pričelo z gradnjo novega skladišča in upravnih prostorov, v katerih je še sedaj. Po letu 1961 se je »Loka« usmerjala bolj v detajlistično dejavnost, priključile pa so se ji prodajalne Kmetijske zadruge iz Poljanske doline. Število zaposlenih se je povečalo na 70 delavcev. Leta 1962 se je k »Loki« priključilo trgovsko podjetje »Sava« iz Medvod z 9 prodajal-

nami, trgovsko podjetje iz Gorenje vasi s 4 prodajalnami in še preostale prodajalne trgovskega podjetja »Lubnik«. Leto kasneje se je loškim prodajalnam priključilo še 5 prodajaln trgovskega podjetja »Potrošnik« iz Zirov, leta 1964 pa trgovsko podjetje »Merkur« iz Skofje Loke in trgovsko podjetje »Sora« iz Zeleznikov.

V letih 1965—1970 je podjetje intenzivno vlagalo finančna sredstva v razvoj. Delavci so se zavestno odpovedovali povečanju lastnega in skupnega standarda in čim več prostih finančnih sredstev vlagali v nove gradnje in adaptacije. V tem obdobju so bile zgrajene nove samopostrežne prodajalne v Medvodah, Pirničah, Gamelnah, dve v Siški, Retečah, dve v Škofji Loki, v Sovodnju, pri Sv. Duhu in Tržiču. Dograjeni sta bili tudi dve klasični prodajalni, in sicer v Sori pri Medvodah in v Davči.

Pred letom 1965 se je maloprodajna mreža širila predvsem z združevanjem majhnih lokalnih trgovskih podjetij. Po letu 1965, ko je že obstajalo močno podjetje, pa se je pričela živahna investicijska dejavnost tudi v novih kapacitetah. Vse navedene nove prodajne površine pomenijo v primerjavi s stanjem leta 1965 naslednjo rast:

Leto	Prod. površ. v m ²	Index	Sklad. površ. v m ²	Index	Skupne površ. v m ²	Index
1965	2.346	100	1.865	100	4.211	100
1975	4.098	175	3.070	165	7.168	170
Povečanje	1.752		1.205		2.957	

Tako hitra rast maloprodajne mreže je terjala povečanje skladiščnih kapacitet, zato je podjetje sklenilo prizidati obstoječemu skladišču 2.440 m² novih skladiščnih površin. V 10 letih so se prodajne površine povečale za 75 odstotkov, skladiščne za 65 odstotkov oziroma skupno za 70 odstotkov. Pri navajanju uspehov na področju širjenja poslovanja in stalnega izboljševanja preskrbe občanov je treba povedati tudi to, da so bile skoraj vse maloprodajne in druge kapacitete zgrajene z izključno lastnimi finančnimi sredstvi. Da so bili delavci tej nalogi kos, kljub nizki akumulativnosti živilske trgovine, je bilo treba gospodariti skrajno racionalno in varčevati pri vsem, veliko tudi pri osebnih dohodkih zapo-

slenih. Posodobilo se je tudi delo v administraciji, knjiženju in fakturiranju. Ustanovljen je bil fakturni-mehanografski oddelek z nekaj računalniki.

V letu 1972 se je k podjetju pripojilo tudi samostojno podjetje Ljudska restavracija iz Skofje Loke. »Loka« je prevzela obveznost zgraditi nov obrat družbene prehrane, ki je velikega pomena, ne samo za delovno organizacijo, temveč tudi za širšo družbeno skupnost, saj je s tem bil v veliki meri rešen problem družbene prehrane delavcev v industrijskem centru v Škofji Loki.

Vzporedno z razvojem podjetja se je razvijalo in čvrstilo delavsko samoupravljanje, ki je sledilo vsem družbenim spremembam. Spočetka so v majhnem ko-

lektivni vsi delavci opravljali funkcijo delavskega sveta, pozneje pa so prešli na redne volitve v delavski svet, imenovali upravni odbor in komisije delavskega sveta. V organih upravljanja so bili zastopani vsi deli podjetja, upoštevana pa je bila tudi socialna in starostna struktura zaposlenih. Po sprejemu ustavnih amandmajev je prišlo do kvalitativnih sprememb v sistemu samoupravnega odločanja. Poleg delavskega sveta so delavci izvolili tudi ostale organe upravljanja, ki odločajo o uresničevanju posameznih pravic iz medsebojnih razmerij iz združenega dela (komisija za medsebojna razmerja, komisija za družbeni standard, komisija za obveznosti in odgovornosti, komisija za delavsko kontrolo). V letu 1973 pa so delavci na vseh zbiorih v podjetju obravnavali zakone s področja združenega dela, ki so pomenili pomembno etapo ponovnega preizkusa organizacijskega ustroja in materialnih odnosov. Na podlagi družbenopolitičnih in ekonomskih analiz stanja so ti samoupravni akti usklajeni z vsemi spremembami v našem družbenopolitičnem življenju.

Za uresničevanje vprašanj družbenega standarda delavcev skrbi posebna komisija za družbeni standard. Komisija re-

šuje v glavnem stanovanjske probleme delavcev, odobrava kredite za nakup stanovanj v etažni lastnini, vendar še vedno prevladujejo prošnje za gradnjo hiš, adaptacije in razširitve. Vzrok temu je verjetno tudi razseljenost članov delovne skupnosti, ki prebivajo v veliki meri na deželi (Poljska in Selška dolina, okolica Medvod itd.). Nerešenih prošenj ni bilo, razen če prosilec ni izpolnjeval pogojev, ki jih določa sporazum. Prednost so imeli delavci s slabšimi socialnimi razmerami. Komisija je redno spremljala tržna gibanja in prilagajala zvišanje zneskov stanovanjskih kreditov. Naj navedemo za primer, da so bili v letu 1975 odobreni 32 prosilcem stanovanjski krediti v skupnem znesku 1.254.000 din, v letu 1976 pa je bilo ugodno rešenih 38 prošenj v višini 1.267.000 din.

Podjetje poskuša ugodno rešiti tudi vprašanja letovanja in rekreacije zaposlenih. Člani delovne skupnosti so se vključili v letovanje v domovih v Portorožu in v Strunjanu, leta 1975 je podjetje kupilo dve stanovanjski prikolic, leta 1976 pa so se odločili o nakupu še dveh prikolic, saj so bili delavci pripravljeni del regresa za letni dopust odstopiti za ta nakup. Pa tudi družbena pre-

Nova samopostrežna trgovina veletrgovine »Loka« v Železnikih

hrana delavcev je uspešno rešena. Za delavce na upravi in skladiščih je pre-skrbljen topli obrok med delom, zaposle-nim v prodajalnah pa je v glavnem pre-hrana regresirana v obliki bonov, ker jim zaradi narave dela ni možno zagotoviti tople prehrane.

Do leta 1971 so se k »Loki« priključe-vala manjša podjetja oziroma posamezne enote trgovskih podjetij, od takrat pa se »Loka« vključuje v širšo obliko povezo-vanja, v združeno trgovsko podjetje ABC — Ljubljana. Med ustanovitelji tega podjetja oziroma iniciator je bila prav Veletrgovina »Loka«, ki je še z nekateri-mi podobnimi trgovskimi podjetji (»De-likatesa« v Ljubljani, »Napredek« v Dom-žalah, »1. junij« v Trbovljah) ustanovila združeno podjetje. Novo podjetje se je vsako leto povečevalo, vanj so se združe-vale poleg trgovskih tudi nekatere go-stinske delovne organizacije. Razvoj go-spodarstva in integracije v njem so za-htevale spremembe tudi v Združenem podjetju ABC, tako se je reorganiziralo skupaj s KIK Pomurka in KK Radgona in še z drugimi v novo sestavljeno or-ganizacijo združenega dela ABC — Po-murka. S to integracijo oziroma povezo-vanjem primarne proizvodnje, predelave in trgovine so delavci uresničili eno os-novnih ustavnih načel o združevanju de-la in sredstev in o povezovanju proizvo-dnje s trgovino. Integracija je pomembna tudi zato, ker združuje proizvodnjo in trgovino iz razvitih in manj razvitih področij Slovenije od Jesenic do Lenda-ve. Tako je bila 1. julija 1976 ustanov-ljena SOZD za kmetijstvo, živilsko pre-delavo, trgovino, gostinstvo, turizem in promet, ki združuje več kot 8.000 zapo-slenih, realizacija bo znašala več kot 7 milijard din, v njej pa bo čez 650 pro-dajaln.

V letu 1976 pa je bilo ob ponovnem kritičnem pregledu letnih samoupravnih odnosov in organizacije ugotovljeno, da je za nadaljnji razvoj podjetja nujno po-trebno še tesnejše povezovanje njegove dejavnosti s podobnimi delovnimi kolektivi. Tako so stekle priprave za združi-tev s sosednjim podjetjem »Peks«, po-zneje pa se je v priprave priključilo še gostinsko podjetje »Jelen« iz Kranja. V bistvu gre za reorganizacijo na področju preskrbe prebivalstva z osnovnimi živil-skimi potrebščinami in gostinskimi sto-ritvami. Nujna pa je tudi gradnja novih skladišč in pekarn na novi lokaciji, ker na sedanji »Loka« in »Peks« nimata več zagotovljenega življenjskega obstoja. »Lo-ka« bo imela skladišča, ki bodo v prvi fazi obsegala 5.000 m².

Pomembna značilnost, ki zahteva po-vezavo, je podobnost podjetij. Vendar sa-mo z združitvijo naštetih podjetij ne bi dosegli cilja. Zaradi tega so delavci skle-nili oblikovati znotraj nove delovne or-ganizacije temeljne organizacije po de-javnostih (proizvodnja, trgovina, gostin-stvo) in s 1. 1. 1977 prešli na novo orga-nizacijo.

»Veletrgovina »Loka« si je v gospodar-skem načrtu zastavila še nekaj pomemb-nih nalog. Zaključena bo gradnja bla-govnice v Železnikih, kjer bo skupno preko 900 m² površin in dograjena bo tudi samopostrežna v naselju Podlubnik v Skofji Loki, kjer bo skupnih površin prav tako približno 900 m².

Ves opisani poslovni uspeh našega pod-jetja je treba pripisati predvsem izredno visoki kvaliteti dela v tej dejavnosti, ki izvira iz stalnega dviganja strokovnosti zaposlenih in produktivnosti dela ter medsebojne povezanosti in enotnosti ce-lotnega kolektiva.

Ludvik Leben